

September 2020 № 63

INFO
LGOG
KRING TER HORST

Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring
Ter Horst
Opgericht 1 januari 1974

K O N I N K L I J K

LGOG

1989 no 0; 1990 no 1 en 2; 1991 no 3 en 4; 1992 no 5 en 6; 1993 no 7 en 8; 1994 no 9 en 10; 1995 no 11, 12 en 13; 1996 no 14 en 15; 1997 no 16 en 17; 1998 no 18 en 19; 1999 no 20 en 21; 2000 no 22 en 23; 2001 no 24 en 25; 2002 no 26 en 27; 2003 no 28 en 29; 2004 no 30 en 31; 2005 no 32 en 33; 2006 no 34 en 35; 2007 no 36 en 37; 2008 no 38 en 39; 2009 40 en 41; 2010 no 42 en 43; 2011 no 44 en 45; 2012 no 46 en 47; 2013 48 en 49; 2014 no 50 en 51; 2015 no 52 en no 53; 2016 no 54 en 55; 2017 no 56 en 57; 2018 no 58 en 59; 2019 no 60 en no 61; 2020 no 62 en no 63

INFO LGOG KRING TER HORST

Eenendertigtigste jaargang, nummer 63, september 2020
Een uitgave van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig
Genootschap kring Ter Horst.

INFO LGOG verschijnt tweemaal per jaar. De oplage is 175
exemplaren.

REDACTIE INFO LGOG

Jos Jenniskens
en
René Haegens

Redactieadres: Engelerveld 14, 5961 DP Horst
e-mail: josjenniskens@home.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Van de redactie</i>	4
<i>Het woord is aan de voorzitter</i>	5
Artikelen	
Ter Voert in de Echo	9
Tolheffing in Broekhuizen	13
Oude Horster Volksliederen	17
Rel rond aanstelling Horster schoolmeester	27
Van blindheid genezen	35
Epidemieen in Horst	41
De wegh van Meijl op Seven	49
Bestuurszaken	
Activiteitenkalender	55
Bestuur LGOG kring Ter Horst	60

VAN DE REDACTIE

Ook voor de september uitgave hebben we weer interessante artikelen op kunnen nemen. Jammer dat enkele vaste schrijvers door verschillende redenen nu niet in de gelegenheid waren om een bijdrage te leveren.

Met het overlijden van Maria Adriana Alexandrina Theresia van Wittenhorst, behandeld in deze uitgave, is de laatste bijdrage van Ter Voert in de Echo een feit en stopt deze rubriek.

Onze secretaris verraste de redactie met een krantenknipsel van een oud Horster Volkslied. Dit kwam van de boekenbeurs. Na enig wroetwerk blijkt dat in INFOLGOG no 10 al een artikel van Loe Derix over dit onderwerp gestaan heeft in het kader van Oud Horst in het Nieuws. Dit artikel beschrijft uitgebreider alle bekende teksten.

Veel leesplezier. ◀

HET WOORD IS AAN DE VOORZITTER

Marcel van den Munckhof (voorzitter)

EEN BIJZONDER JAAR

Het jaar 2020 zal ongetwijfeld als een bijzonder jaar in de geschiedenisboeken worden genoemd: het jaar waarin wereldwijd het coronavirus heerste en we heuse sluitingen van grenzen en – dichterbij – van scholen, musea, horeca en winkels meemaakten. De Spaanse Griep van 1918 werd vaak genoemd de laatste tijd, maar we hebben ook de A-Griep in 1957 meegemaakt (die overigens al in de zomer de kop op stak. Per dag 70.000 nieuwe grieppatiënten maar het aantal sterfgevallen bleef gering) en in 1968 de Hongkong-griep. Maar het lijkt erop dat het bedwingen van het huidige covid-virus moeizamer gaat.

Ook zal 2020 als een bijzonder warm jaar in de boeken komen: we hadden een bijzonder zachte lente met een gemiddelde dat $0,8^{\circ}$ C hoger lag in De Bilt dan andere lentes en met 805 uren zon tegen 517 uren normaal, was het de zonnigste lente sinds het begin van de metingen in 1901. Ook de nog lopende zomer belooft warmterecords te gaan evenaren of te gaan breken. Het is eveneens een bijzonder jaar vanwege de nogal eens boude uitspraken en daden van de Amerikaanse president tegenover bevolkingsgroepen en instanties waarbij de verzekering dat hij het Witte Huis zonder tegenstribbelen zal verlaten als hij de presidentsverkiezingen verliest misschien het meest opvallend is (voor een democratisch land tenminste...).

Voor het LGOG is het ook een bijzonder jaar. Midden in het seizoen werden we overvallen door de sluiting van de horeca en daarmee van veel van onze activiteiten. Consequentie was dat de veelbelovende dagexcursie naar Brussel (snel volgeboekt en zelfs met een wachtlijst) en een mooie lezing over straffen door de eeuwen heen, die in juli gevolgd zou worden door een toepasselijke excursie in de penitentiaire inrichting in Evertsoord, helaas uitgesteld werden. We zaten in eigen huis opgesloten (onze eigen "bubbel") en waren op digitale zaken aangewezen. Zodra alles een beetje losser kon worden is het bestuur van de kring Ter Horst (op afstand) bij elkaar gaan zitten en is een plan de campagne opgesteld: hoe gaan we om met de

uitgestelde activiteiten, wat kunnen we in het najaar organiseren en hoe kunnen we toch iets doen voor de leden?

De oplossing bestond uit het aanbieden van een excursie waarbij we toch op afstand konden blijven: op woensdag 8 juli, de geplande datum voor de traditionele zomeravondwandeling, gingen we met een dertigtal leden op pad naar het oud-kerkhof van Horst. Dit gemeentelijke monument, dat bijzonder mooi gerestaureerd is, vormde het doel van de eerste activiteit van onze kring na (of misschien wel tijdens, de geschiedenis zal het leren) de covid-periode. Een rondleiding in twee delen: een deel over het kerkhof als begraafplaats van Horstenaren in vorige eeuwen en het tweede deel als begraafplaats van oorlogsslachtoffers van – met name – het bombardement van oktober 1944.

Het programma voor het nieuwe seizoen staat inmiddels vast. Met de zaalhouder is contact om te zien hoe we aan de geldende veiligheidsregels kunnen voldoen. Inleiders zijn uitgenodigd: op 16 september zal het westen van ons werkgebied bekeken worden en wordt er over de Maaswerken gesproken. We trachten tien dagen later dit te illustreren door op pad te gaan en door de (bijna) voltooide gebieden te trekken. In de avond van 4 november spreken we over geld in het thema betalen door de eeuwen heen. Vlak voor Kerstmis, op woensdag 16 december, worden de herders en de koningen besproken. Wellicht dat de korte excursie in de kerstvakantie hetzelfde thema als doel heeft. Het nieuwe jaar brengt ons dan weer een wintercursus en een lezing over de grondleggers van de DAF-fabrieken, de uit America afkomstige Huub en Wim van Doorne. De excursie naar Brussel staat opnieuw geprogrammeerd, nu voor 10 april 2021; iedereen heeft het geld terugontvangen en mettertijd zal opnieuw de uitnodiging worden verstuurd met inschrijfmogelijkheid. En de andere activiteiten worden bijtijds aangekondigd.

2020 is een bijzonder jaar, zo begon ik deze inleiding met enkele voorbeelden. U kunt dat ongetwijfeld met veel eigen ervaringen aanvullen. Waarbij ik hoop dat het overwegend positieve ervaringen zullen zijn. Ik dank u voor uw lidmaatschap en reken erop dat u ons blijft steunen en dat wij op deze manier ons steentje bijdragen aan een zo normaal mogelijk ritme van alle activiteiten en daarmee dus

van de leefbaarheid van onze gemeenschap! Maar ik hoop eigenlijk ook dat we de – provinciale – daling van het ledenaantal kunnen ombuigen. En dat we als kring Ter Horst daarin het voortouw kunnen nemen. Daarom roep ik u op om samen met ons voor nieuwe leden te zorgen: uw partner of andere huisgenoten kunnen tegen een bijzonder laag tarief lid worden en daarmee ons steunen. Maar denk ook eens aan familieleden, aan burens, aan kennissen die zich ongetwijfeld ook voor hun eigen familie, streek en omgeving zullen interesseren. En enthousiast zijn maar niet precies weten wat LGOG is. Neem ze gerust een keer mee! Ik hoop ú en uw invités op veel van onze activiteiten te mogen begroeten!

Met vriendelijke groet, mede namens de andere bestuursleden van LGOG Kring Ter Horst. ◀

De voorzitter spreekt de vergadering toe bij de jaarvergadering

Aangenaam: Meander Grondverwerving en Advies

Meander is een onafhankelijk, middelgroot adviesbureau op het gebied van onroerende zaken. Vanuit ons hoofdkantoor en regiokantoor bedienen wij rijksinstaties, provincies, lokale overheden, nutsbedrijven en andere opdrachtgevers.

Kijk voor meer informatie op www.meanderbv.nl
of neem contact op met ons hoofdkantoor op tel. (0485) 33 65 43

GESCHIEDENIS VAN HORST PUBLIKATIES IN DE VOORMALIGE ECHO

H. G. ter Voert †

*H.G. Ter Voert (1905-1984) verdiepte zich jarenlang in de regionale historie en publiceerde daarover regelmatig in de Echo.
In 1935 werd hij benoemd tot hoofd van de Lagere School in Griendtsveen.
Tot aan zijn pensionering in 1970 zou hij deze functie blijven bekleden.
Hij schreef een reeks over het kasteel van Horst en zijn bewoners. Zijn artikelen bevatten een schat aan wetenswaardigheden. De redactie heeft daarom besloten om delen van de serie nogmaals te publiceren.*

Het overlijden van de laatste Wittenhorst op het kasteel.

Hoewel er aan de hand van de rentmeestersrekeningen over de jaren 1660-1721 nog wel iets te vermelden zou zijn over diverse onderwerpen (zoals bijv. weidegeld, briefport, reizen, voertuigen, eendenkooi enz.) vinden we toch, dat we nu, maar eens moesten overgaan naar een volgend tijdvak 1721-1738.

1738 is namelijk het sterfjaar van Maria A.A.Th. van Wittenhorst.

In 1721 werd het kasteel bewoond door drie adellijke personen:

1. C.C. v. Bocholtz, markiezin-douairière van Hoensbroek
2. Haar dochter Maria A.A.Th. van Wittenhorst, gravin van Frezin
3. Antoon Ulrik, graaf van Frezin en Arberg echtgenoot van Maria van Wittenhorst

In het jaar 1724 verloor Maria eerst haar moeder, de markiezin (19 februari) en daarna haar man, graaf van Frezin (27 oktober). Daar Maria geen kinderen had, bleef ze dus alleen over.

Rouwbord Cecilia Catharina van Bocholtz

Na de dood van haar moeder en van haar man werd het heel stil op het grote kasteel van Horst. Maria leefde een rustig, teruggetrokken leven binnen de muren van "het Huys", in gezelschap van haar trouwe kamenier Petronella Roggen en het overige personeel.

Sinds 1697 was Petronella Roggen kamenier van Maria van Wittenhorst. Bij het overlijden van Maria van Wittenhorst was Petronella nog steeds in dienst. Ze was toen huishoudster op het kasteel. Uit haar huishoudboekje, waarvan de uitgaven beginnen op 2 januari 1738 en eindigen enkel dagen na de dood van de gravin, blijkt dat haar taak veel ruimer was dan die van een huishoudster doorgaans is.

De latere rekeningen van de gravin gaan voornamelijk over uitgaven in verband met ziekten.

In 1725 tobde de gravin van februari tot juni met haar gezondheid. Christ Theod. Michiels Doctor Medicies uit Venray leverde o.a. een purgeermiddel (= darm reinigend middel)) en poeders "om te sweeten".

Op 20 april kwam hij naar Horst om de gravin te aderlaten en in juni stuurde hij nog "hoeftsterckende poeijer".

Vanaf 1730 kwam de dokter meerdere keren naar het kasteel en vanaf 1734 bleef hij zelfs soms meerdere dagen.

Aan welke kwaal Maria gestorven is, wordt uit de rekeningen van Doctor Michiels niet duidelijk, maar vanaf 24 juli 1738 werd de gezondheidstoestand van de gravin zo kritiek, dat Michiels zijn collega Harckenraeth consulteerde.

Vanaf 10 augustus tot aan de dood van Maria op 17 augustus was deze Doctor Harckenraeth elke dag op het kasteel.

Op 15 augustus schreef hij nog: "Widerom den geheelen dagh op moeten wachten".

Maria stierf op 15 augustus 1738.

Zij was de laatste uit het geslacht van Wittenhorst die in de grafkelder van de Wittenhorsten onder de kerk van Horst zou worden bijgezet.

Rouwbord Maria van Wittenhorst

Als enige erfgename had zij haar achternicht Maria Alexandrina von Fürstenberg, de minderjarige dochter van Christian Franz Dirk von Fürstenberg, aangewezen.

Al twaalf dagen na de dood van Maria liet de baron Von Fürstenberg een grote inventarisatie maken van alles wat er op het kasteel van Horst aanwezig was.

Uit de uitvoerige beschrijving blijkt dat op het eigenlijke woonslot minstens 37 grotere en kleinere kamers moeten zijn geweest en op de voorburcht 21 vertrekken, waaronder enkele stallingen. ◀

Met het overlijden van de laatste Wittenhorst op het kasteel komt er een einde aan deze reeks van artikelen over de bewoners van het kasteel uit "Ter Voert in de Echo".

TOLHEFFING BROEKHUIZEN

Jeu Derikx

De financiële toestand van Broekhuizen t.o.v. Broekhuizenvorst en Ooijen was vele jaren een bron van ergernis. Broekhuizen stond er steeds slecht voor en aangezien er een financiële splitsing binnen de gemeente van drie kernen bestond, ging er veel tijd verloren aan discussies over het verschil in “rijkdom”.

Broekhuizen kreeg altijd het verwijt in vroegere jaren erg lichtzinnig te zijn omgesprongen met de eigendommen, waardoor de bronnen van inkomsten zoals grond en bomen er niet meer waren. De ingezetenen moesten ook steeds een hogere belasting betalen dan de mensen uit Broekhuizenvorst en Ooijen. Het verschil is ontstaan in 1837 en duurde tot 1934.

In 1911 werd tolheffing ingevoerd op de doorgaande weg Lottum-Broekhuizenvorst, de Veerweg te Broekhuizen. Dit om de financiële positie van afdeling Broekhuizen te verbeteren. Het recht om tol te heffen, was bij de wet geregeld en werd door de gemeente Broekhuizen ingevoerd naar voorbeeld van Grubbenvorst, waar men vanaf 1880 tolheffing kende op de weg vanaf Soest naar afslag dorp Grubbenvorst tot de grens van Broekhuizen.

Op 17 juli 1911 wordt het “*Besluit tot Heffing van Tolgeld in de Gemeente Broekhuizen*” door de gemeenteraad aangenomen. Dit besluit werd bekrachtigd bij een koninklijk besluit van 21 november 1911, met een termijn van 6 september 1911 tot 1 januari 1915. De heffing van tolrecht wordt genomen voor de weg vanaf de grens gemeente Grubbenvorst, door het dorp Broekhuizen, tot de grens Broekhuizenvorst.

In artikel 1 wordt gesteld dat het tolrecht geheven wordt ten bate van het dorp Broekhuizen.

Het tarief was als volgt:

1^e Voor elk paar wielen van een rij- of voertuig, op welke wijze dan ook voortgetrokken, alleen uitgezonderd wagens met honden, bokken of geiten bespannen, hand- en trapwagens: 2 ½ cent.

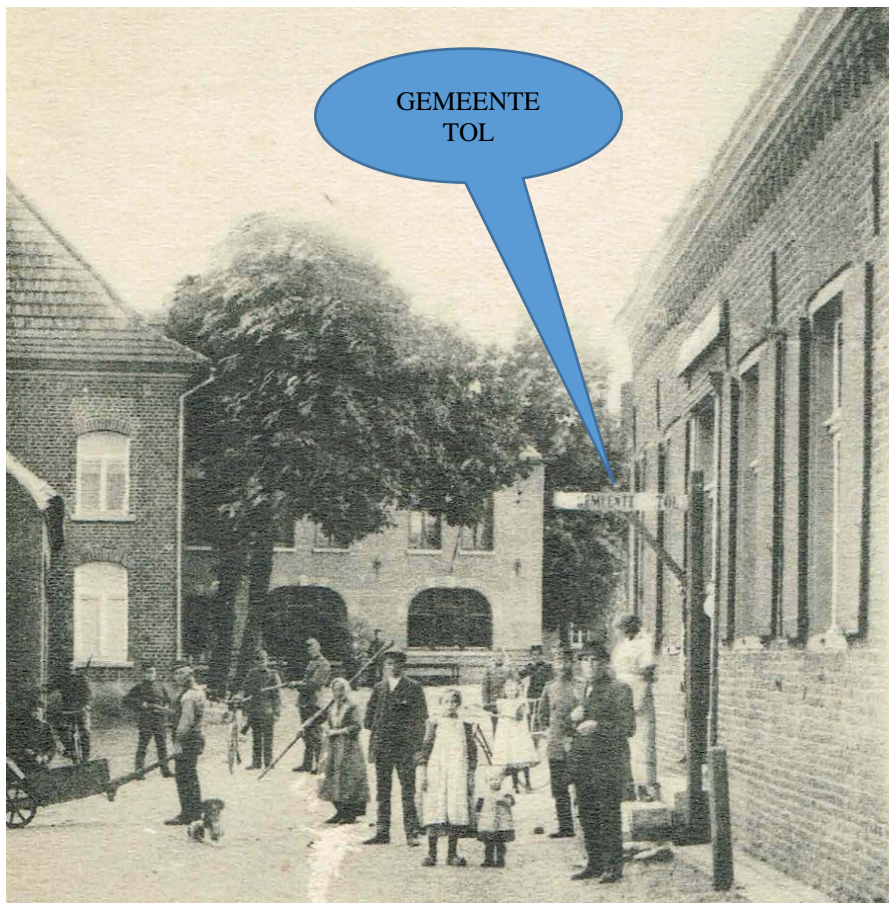
2^e Voor elk paard of muilezel, aangespannen of niet: 5 cent.

3^e Voor elk aangespannen rund of ezel: 2 ½ cent.

In artikel 2 wordt vrijstelling geregeld waarbij liefst 18 mogelijkheden worden opgesomd. De paarden en rijtuigen van Hare Majesteit de Koningin en gevolg, de Commissaris der Koningin, Bevelhebber van de militaire afdeling van de Bisschop of Kerkvoogd, opzichters van Rijkswaterstaat en Provinciale Waterstaat. Ook de paarden van de posterijen (mits ze maar een passagier vervoerden) en al diegenen die met het onderhoud van de betreffende weg bezig zijn. Voorts de paarden en rijtuigen van Inspecteurs en Directeurs van de Belastingen en Kadaster. Alle militaire paarden van de nationale legerkorpsen hadden ook vrije doorgang. Verder werden vrijgesteld de onaangespannen, ongezadelde en onbeslagen veulens, zolang zij hunne voor- of snijtanden nog niet gewisseld hadden. De landbouw en de ingezetenen werden gespaard aangezien mesttransporten en vervoer van veldproducten, alsook turf en bosstrooisel werden vrijgesteld. Het tolgeld wordt ter plekke betaald er stond een tolpaal of tolboom.

De openbare verpachting van de gemeentetol vond plaats op 20 december 1911. De pachter moest aan een flink aantal voorwaarden voldoen. Zo diende hij zelf te zorgen voor een tolpaal, voorzien van het opschrift "*Gemeentetol*" en verlichting. Bij de openbare inschrijving bleek dat kleermaker Gerardus Hubertus Peters het hoogste bod had uitgebracht: fl. 338,-. Peters woonde ook op de beste plaats en was eigenaar van een café met weegbrug. Hij diende elk kwartaal ¼ van de pachtsom te voldoen. De pacht gold voor het eerste jaar tolgeldheffing, het jaar 1912. Het jaar daarop was het de bakker van het dorp Peter Hubertus Backes - Freulich die met een bedrag van fl. 286,- de hoogste bieder was. Het volgende jaar was eveneens voor de bakker voor de som van fl. 346,-. Nadien kwam het recht van invordering van tolgeld opnieuw bij kleermaker Peters

terecht die met fl. 260,- de hoogste inschrijver was voor de volgende jaren. Vanaf 1 januari 1922 werd in de gehele gemeente een tol geheven van 15 cent voor elk paar wielen van vrachtautomobielen met aanhangwagens en 5 cent voor elk paar wielen van een ander automobiel en voor motorrijwielen.

Op 30 augustus 1924 werd door de Provincie Limburg het raadsbesluit van de gemeente tot afschaffing van de tolgelden in de gemeente Broekhuizen goedgekeurd. ◀

sinds 1927

THEUNISSEN

dakbedekkingen

Noordsingel 11 Horst

WWW.THDAK.NL / 077-3981420

OUDE HORSTER VOLKSLIEDEREN

Jos Jenniskens

Onze secretaris verraste mij met een krantenknipsel van een oud Horster Volkslied. Dit kwam van de boekenbeurs. Na enig wroetwerk blijkt dat in INFOLGOG no 10 al een artikel van Loe Derix over dit onderwerp gestaan heeft in het kader van Oud Horst in het Nieuws. Hierin werden no 2,3 en 4 van de volksliederen genoemd.

Bij mijn navorsingen vond ik een opmerking dat no 2 gezongen is bij de inhuldiging van baron von Fürstenberg in 1755. Daarom heb ik het lied dat werkelijk gezongen is bij deze inhuldiging toegevoegd (no1). Mogelijk is dezelfde melodie gebruikt.

Hetzelfde lied is onmogelijk aangezien hierin gewag gemaakt wordt van fabrieken en van een schilderrijke ruïne van het kasteel.

"Horst, mien dörpke" werd, tot de herindeling van 2001, als afsluiting gezongen bij de nieuwjaarsreceptie van de burgemeester.

Als laatste is het nu officiële volkslied van Horst aan de Maas toegevoegd.

Teksten zijn soms werkelijk mooie poëzie.

1. Inhuldigingslied baron Clemens Lotharius von Fürstenberg (1755)
2. "Horst in Limburg, schoone gouwen" (eind vorige eeuw).
Tekst: kapelaan A.M.L.Vallen (1856-1932).
Muziek: Bernard Michiels (1858-1922).
3. "Ja, Horst dat gaat vooruit" (ca. 1900).
Tekst en muziek onbekend.
4. "Horst, mien dörpke" (1952).
Tekst en muziek: Jos.L. Rijnders (1908-1993).
5. "Horster Dörpsliedje" (1959)
Tekst: J. Derix
Muziek: J Kuypers
6. "Een volkslied voor Horst aan de Maas" (2012)
Tekst: Wim Hendriks
Muziek: Ron van den Beuken

**EEN LIED BIJ DE INHULDIGING VAN
BARON CLEMENS LOTHARIUS VON FÜRSTENBERG TE
HORST OP 4 JANUARI 1755 ①**

Melodie: Stadt Gelder overschoen

- 1) Horst wil U verblijden, in dezen sleghten tijdt
Hij heeft met recht gestreden, die hier wordt ingeleijt
Met groot triompt en praght, vrinde dit wel bedaght
Zult glorieeren, in den Heeren, dagh en nacht

- 2) Wat hoort men bliede maare, in ons vrijheerlijckheit
Als roepen tot malkaren den heer wort ingeleijt
Met zoo grooten Sweijt hoort roepen arm en reijk
Uit alle hoeken, vivat roepen heel verblijd

- 3) Int jaer zeventienhonderd, daer vijf en vijftigh bij
Was heel Horst verwondert, met groote vreugde blij
Den vierden dagh van 't jaer, daen quidemp den heer voorwaar
Binne gerijden met goe reden, heel eerbaar

- 4) 't Is Vorstenbergh verheven, van het hoog adelyck huys,
Die ons sal doen herleven, cartouwen maect gedruys,
Peektonnen steekt nu aen en dan aen het roepen gegaen,
Vivat verheven, langh magh leven, die daer komt aen.

- 5) De klokken hoort men brommen, al met haeren schoonen thoon,
't Proces dat is gewonnen, dat Sonsvelt begon,
Dat door Rechtveerdghey, naer siel en salyghey,
Is uytgewesen sonder vrees, sijt verbleyt.

- 6) Den Eedelen Raedt van Gelder, en 's Lants Adeldom,
Verthoonder haer soo helder, hieten hem willekom,
Den heer droosheart daerbij, die thoont hem even blij,
Met noch veel heere, om ter eere met victorij.

7) Tis Vurstenbergh vol eere, ons speciaelen vrindt,
Hij is weer om te eeren, hij hevet wel verdient,
Want hij als eenen helt, tegens den heer Sonsfeldt,
In de Regte, sonder veghte, en geen geweld.

8) De priester sagh men komen, met groote eerbiedigheyt,
En hebben hem genomen, en in de kerck geleyt,
Men sagh van God autaeer, veel luchten hier en daer,
Tot eer en glorie van hem victori branden daer.

9) Den orgel hoort men brommen, al met een soete stem,
The Deum wordt gesongen, 't waer al tot loff van hem,
De klokken geven klanck, en luijden triomphant,
Vivat verheven, langh magh leven, den heer plasant.

10) De kerck waer heel uytsteeken, schoonder als men jedt,
Waarvoor den heer Landtdeeken, oock veel eer geniet,
En koster van de kerk, die bijwoonden dit werck,
't Was at ter eere, van den heere Furstenbergh.

11) Vier schutten wilt aenmercken, de eerste is voor den heer,
S. Bastaenus quam versterken, die andere sijn veer,
De schutt van St. Lucy, die waer al evn blij,
Om dese wercke, te verstercke, heel jolie.

12) Men sagh daer oock als helde, de schutt van ons Lievrouw,
Haer net in orde stellen, met reden sonder rouw,
Met vendels, staendaert, en lossen heel vervaert,
Hun geweer, voor den heer blij van aert.

13) Ja ja, nu laet ons drincken, de gesontheyt van den heer,
En laet u glaesen klincken, tot sijnen dienst en eer,
Alles in maetigheyt, naer siel en saligheyt,
Wilt maer singen, dansen en springen, in eerbaerheyt.

14) De Veedstraet niet vergeeten, waeren vroeg opgestaen,
Hebben hun tijd versleten, en niet lang stilgestaen,
Als naebeer van de Kergh, ter eere Furstenbergh,
Kroonen richten, met loffdigten, even sterck.

15) 't Dorp groot van naeme, vernaemt door 't heele lant,
Die hebben daer te saeme, een wonder stuck geplant,
Al met verstandigheyt, en alles toebereyt,
Hunne kroone, wonder schoone, wel bereyt.

16) Oostenrijck verheven, dat is voor haar een eer,
En niemand thuis gebleven, als naebeer van den heer
Hebben uijt eerbaerheyt, om dese heerlijkheyt
Bij te wonen, met hun kroone, seer met vleyt.

17) 't Huys Horst wilt het aenschouwen, pronck van 't heele lant,
Met veel schoone gebouwen, want ligt heel plaisant,
Plantasie en bomgaert, moesgardens goet van aert,
Weyereyen, vysserijen niet gespaert.

18) Oorloof dan alle menschen, inwoonder arm en rijck,
Laet hem geluck gaan wenschen, en dienen hem met vlijt,
En bidden al gelijk, aen Godt van Hemelrick,
Dat hij aen hem wil geven, een langh leven, en 't Eeuwigh Rijck.

① Uit een artikel van AJA Flament in de Maasgouw 1901

*Dit vers mist alle dichterlijke waarde, zondigt klaar tegen alle maat-
en taalkunde, ja zelfs op sommige plaatsen, en dit is het ergst, tegen
het gezonde verstand, want op sommige plaatsen is de bedoeling
des vervaardigers niet te begripen, vele woorden zijn maar om de
rijm gekozen.*

A.J.A. Flament

HORST IN LIMBURG SCHOONE GOUWE ± 1900

Muziek: Leonard Michels (Blinde Nadus)

Tekst: Kapelaan Vallen

Refrein

*Horst in Limburg, schone gouwe
Plek waar onze wieg eens stond,
Ons zo dierbaar op deez' aarde
Gij zijt ons geboortegrond.
Horst, U wijden wij gezangen
In accoord, uit volle borst,
Heil U, bloeiende gemeente
Heil U, schoon en dierbaar Horst.*

Horst kan bogen op geleerden
Schitteren door hun groot talent
Onder meer is hier geboren
Merlo Hostius, wel bekend.
En als drost van 't land van Kessel
Stonden Heren van Ter Horst,
Die in hun grote macht en aanzien,
Waren bij hun wett'gen vorst.

Schilderachtig is gelegen,
De ruïne van 't oude slot,
Beeld van vroeg're macht en luister
Van een wisselvallig lot,
Pracht'ge lanen, vrucht'bre velden
Als een zee van golvend graan,
Lommerijke bossen bieden
Schone wandelingen aan.

't Murm'lend beekje door de weiden,
Waar we speelden in de jeugd,
Waar we lieve bloempjes plukten,
Stoeiden in onschuldige vreugd.
Onze ouderlijke woning,
School en prachtig kerkgebouw,

Wekken ons herinneringen
Van gedeelde vreugd en rouw.

In het Westen der gemeente
Ligt de peel, het grote veen,
Waar voor ettelijke jaren
Nauwelijks een mens verscheen.
En thans ziet men er fabrieken,
Huizen school en kerkje staan,
Daar biedt turf, verwerkt tot strooisel,
Rijke bronnen van bestaan.

Mochten onze hartewensen,
Worden door de Heer verhoord,
Dat Gods zegen mild'lijke dale
Op dit vreedzaam lieflijk oord.
Horst, U wijden wij gezangen,
In accoord uit volle borst,
Heil U, bloeiende gemeente
Heil U, schoon en dierbaar Horst.

Horst in Limburgs schoone gouwen. Plek waar
onze wieg op stond. Ons zo dierbaar op deez'
aard. Gij zijt ons geboorte grond. Horst U
wijden wij gezangen in accoord uit volle
borst. *Heil U bloeiende gemeente. Heil U
schoon en dierbaar Horst. *(bis)

HORSTER VOLKSLIED OMSTREEKS 1900

Tekst en Muziek: Onbekend

De vooruitgang is op elk gebied toch werkelijk kolossaal
Daar werkt men steeds met nieuwe moed en alles machinaal
Des morgens vroeg voor dag en dauw dan hoort men reeds de fluit
Van zo menig flink fabrieksgebouw, ja Horst dat gaat vooruit (2x)

De nieuwe kerk aan de Meterik verrijst met fiere pracht
Daarmee is ieder in zijn schik wie dat ooit gedacht
Dat die zo spoedig kwam tot stand door een offervaardigheid
En daar reiken wij elkaar de hand, ja Horst dat gaat vooruit.(2x)

Een harmonie zo wonderschoon ja die bestaat reeds lang
En die gaat dan ook nooit teloor daarbij komt nog de zang
Van het flinke Horster Mannen koor, dat zingt, dat speelt, dat fluit
En dat gaat dan ook nooit teloor, ja Horst dat gaat vooruit (2x)

Een flinke fiere schutterij , dat zegt eenieder ja
Zij draagt de naam zo fier en vrij van Koningin Wilhelmina
Lang leve in roem de schut van Horst, die fiere Oranjespruit
En die gaat dan ook nooit teloor, ja Horst dat gaat vooruit (2x)

Een tweede wagendienst erbij, dat komt door het druk verkeer
's Avonds met de laatste trein moet nog zo menig heer
De ondernemer is daarvan nog wel een jonge guit
Maar in het rijden is hij man, ja Horst dat gaat vooruit (2x)

En blijven wij zo voorwaarts gaan op het ingeslagen pad
Dan zal ons Horst nooit vergaan maar worden eens een stad
Hecht vaster nog de vriendschapsband en varen wij in een schuit
Dan reiken wij elkaar de hand dan gaat Horst nog meer vooruit (2x)

HORST, MIEN DÖRPKE (1952)

Muziek en tekst: Jos.L. Rijnders

Ván aal de dörpkas heer in 't rond
is ièn meej werk 'lik hiel leef.
Neet dát ik die andere neet schon genòg ving,
of dát ik doa minder urn gaef.
Dát dörpke het Horst, woar ik aalt heb gewoand
en woar ens mien weeg het gestoan.
Doa heb ik as peuter 't loèpe gelierd
en às kiend nà de schoël toe goan.

Refrein:-

*Horst, geej ziet en plekske grond,
Ik zál ów ni gauw gaan vergaete.
Mit ów prachtig kleure-boont
ván bossen en wei en de baeke:
ów dörp dát guft toch zon röstig gevoel,
d'r zien d'r nag wiênig às geej.
Ik krieg ván ów landelijk schon nîts teveul
Horst geej ziet alles vur meej.*

D'n oêrlog háj ós dörpke arig gevild
Van ós kerk bleef wiênig miêr stoan,
Ma 't moreel ván de minse, dát waar ni vernild,
en ze zien wer án 't bouwe goan.
En ál wuurd't ów den dörpse mantel te eng,
an ál gröjde ok oet tot en stad,
toch denk ik nag duk án di vroegeren tied,
din ik às kiend aalt beej ów heb gehad.

Refrein:

Wannier in de zomerdaag mennige toerist
zien vacantie heer door het gebrocht.
Dan denkt ie bej zien eige, dat wiêt ik beslist,
Zó schon hai ik dat dorp neet gedocht.
En hij neuriet, às ie ergens van 't wandelen muuj
'n fijn rustig plekske da vingt
Woa tussen de blaar ván de struuk en de boom
Kloar de merling of nachtegaal zingt.

HORSTER DÖRPSLIEDJE; (1959)

Muziek: J. Kuipers:

Tekst: J. Derix

Geej ligt dao zo briëd vur wie wandele giët
tussen Moelbèrenbos en Reulsberg.
Mit wiej velde umringd wao de liëuwerik zingt
äs en lêvendig dörp zönder zörg.

*Horst weej zeggen ut vreej,
d'r is neet iën dörp zoë as geej
Wie ôw iënmaol good kent blieft ow trouw toet ut end
In os hart bliefde geej ôs stiëds beej*

Mit ôw vië in ut graas, mit ôw beer in ut glaas
en ôw minse gemoed'like luuj.
Mit ôw prachtige kerk stodde lêveslang sterk
ôw plezeer waard me nimmermiër muuj.

*Horst weej zeggen ut vreej,
d'r is neet iën dörp zoë as geej
Wie ôw iënmaol good kent blieft ow trouw toet ut end
In os hart bliefde geej ôs stiëds beej*

As weej oeit nog us gaon en wiet weg van ôw staon
en weej kome beej vremde terêch.
Joa dan loat ze ma vraoge wao ziede gebaore
weej wieze ze vreej oet de wêg.

*Horst weej zeggen ut vreej,
d'r is neet iën dörp zoë as geej
Wie ôw iënmaol good kent blieft ow trouw toet ut end
In os hart bliefde geej ôs stiëds beej*

HÔRS AAN DE MAAS (2012)

Muziek: Ron van den Beuken

Tekst: Wim Hendrix

Wao Mooder Maas eur nukke, en de Piël geheime haet
Wao me vânzellufsprækend 'Hoi' en 'Hajje' zaet
Dát land van zand, viën en vette klei
Neem ik mien hárt aaltiêd mit meej mej

Dao wil ik woëne

Dao wil ik laeve

Dao kán ik droëme en wil ik wiejer gaon

Dao kan ik vreej zien

Mit mekaar verwaeve

Hôrs aan de Maas; ut hárt van mien bestaon

D'r zien zomerse dage, van kopere blaosmuziek
Ge hed d'r alle ruimte; rust en romantiek
Mit hei, mit wei, vol greun golvend graas
De lóch diej spegelt zich in velde van glaas

Dao wil ik woëne

Dao wil ik laeve

Dao kán ik droëme en wil ik wiejer gaon

Dao kan ik vreej zien

Mit mekaar verwaeve

Hôrs aan de Maas; ut hárt van mien bestaon

Wao deep in briëje bedde, 't witte gold verborge zit
Ós land van zestien dörpe, mit eigenheid en pit
Mien thoes, mien hoes; vertrouwd en wer neej
Hôrs aan de Maas huurt gewoën beej meej

Dao wil ik woëne

Dao wil ik laeve

Dao kán ik droëme en wil ik wiejer gaon

Dao kan ik vreej zien

Mit mekaar verwaeve

Hôrs aan de Maas; ut hárt van mien bestaon

REL ROND AANSTELLING HORSTER SCHOOLMEESTER. (1704 - 1705)

Huub Hendrix

Oorzaak van het conflict. In Horst lag de dorpsschool ten zuiden achter de kerk aan het kerkhof. De schoolmeester had ook taken in de kerk, zoals het begeleiden van de jeugd en als voorzanger. Het dienstjaar van de schoolmeester liep vaak parallel met dat van een koster. In Horst waren deze functies in het begin van de 18de eeuw gescheiden. Het onderwijs bestond aanvankelijk uit lezen, schrijven en godsdienstleer. Leerlingen van verschillende leeftijden zaten bij elkaar, kregen elke dag een opdracht die door de meester werd gegeven en nagekeken of overhoord.

Over een conflict m.b.t. de aanstelling van de Horster schoolmeester in 1705 is een flink dossier bewaard gebleven. 1) Als eerste hierin genoemde onderwijzer is Johan Vorstenbos in 1662. Hij klaagde in 1664 dat zijn jaarvergoeding van 38 gulden niet in verhouding stond met zijn werkzaamheden. Als tegemoetkoming verhoogde de plaatselijke heer dit naar 20 rijksdaalders. Of dit naar zijn tevredenheid was of dat hij zich elders kon verbeteren weten we niet, maar hij vertrok voor het einde van het schooljaar op 17 januari 1665 uit Horst. Een volgende benoeming als schoolmeester betrof Peter van der Waterlaet, benoemd voor zes jaar. 2) Hij overleed echter al in het tweede jaar in oktober 1669. 3) Als opvolger benoemde Willem Vincent van Wittenhorst, met instemming van de landdeken, de schoolmeester Jacobus Verhaegh. Dit volgens de regelgeving die de aartshertogen Albert en Isabella in 1608 hadden uitgevaardigd. Deze hield in dat de benoeming van schoolmeesters voorbehouden was aan de plaatselijke heer in overeenstemming met de landdeken. Ook met de gemeenschap werd overleg gevoerd. Want buiten de kerkelijke gerelateerde inkomsten, werd het vaste deel van het schoolmeesterssalaris betaald uit de dorpsrekening. Jacobus Verhaegh was ruim 35 jaar Horster schoolmeester tot zijn overlijden in juni 1704. Het was de bedoeling dat zijn zoon Joachim hem zou opvolgen. Maar die was net 17 jaar en nog niet volleerd om het ambt over te nemen. Zijn moeder was met goedkeuring van het dorpsbestuur van Horst en de barones overeen gekomen dat zij de

functie zolang zou laten waarnemen door een vervanger tot Joachim het ambt zou kunnen overnemen. Hiervoor hield ze het ambt aan tot 24 juni 1705. Eerst huurde ze iemand in uit Venlo en daarna iemand uit Straelen die opgevolgd werd vanaf augustus 1704 door Peter Peijrega. Deze vervangers werden op maandbasis aangenomen tegen een vergoeding van 1 dukaton per maand. De laatste remplaçant was voluit Peter Bernardus Peijrega, 20 jaar chirurgijn en afkomstig uit Venray. Hij gaf tot volle tevredenheid les, en woonde in als kostganger bij de weduwe van de overleden schoolmeester Verhaegh. Tot overmaat van ramp overleed ook de weduwe voor het einde van dat schooljaar in april 1705. Hierdoor was haar zoon Joachim wees, en kwam zijn benoeming in gevaar. De procedure tot aanstelling kwam in een stroomversnelling terecht door de kandidaatstelling van Peter Peijrega. Op 11 mei vond een overleg plaats bij de gerichtsschrijver Emmers, in aanwezigheid van de baron Johan Willem van Wittenhorst, de scholtis Wirickx, de pastoor en de schepenen. Door zijn reis naar Antwerpen was de presidentschepen Jacob Campers afwezig. De baron wilde haast maken met de benoeming, want hij zou op korte termijn Horst moeten verlaten. Hij was als hoge militair in dienst van de Verenigde Nederlanden en moest spoedig terug naar zijn regiment. Hij wilde Peter Peijrega benoemen. Dit was niet de voorkeur van de schepenen en de Horster bevolking, zij waren voor Joachim Verhaegh. Zoals eerder overeengekomen een eigen inwoner, maar hij was op dat moment nog niet kundig genoeg. De baron raakte geïrriteerd en merkte op "**als gij esels inde schoole seth soo treckt gij oock esels op**". Het overleg eindigde zonder duidelijke afspraak. Maar de volgende dag zette de pastoor Joannes van Laer de procedure toch in voor de benoeming van Peijrega. Na voordracht bij de landdeken Mathias Roebroeck te Venray verkreeg hij goedkeuring. Een eerdere poging om zijn kapelaan Struijcken aan te stellen was mislukt. De kapelaan en pastoor vertrokken kort daarop respectievelijk naar Velden en Montfort. Zowel de barones als het dorpsbestuur hadden eerder al hun voorkeur uitgesproken voor de zoon van de overleden schoolmeester, en hadden besloten om te wachten tot deze geschikt zou zijn. De minderjarige kinderen van de overleden weduwe Verhaegh kregen twee voogden toegewezen, Jan Diricks en de slotenmaker Hendrick Giskens. Deze namen ook de zaken waar voor Joachim. Op 18 mei slaagde Joachim voor het zingen van

Gregoriaanse missen bij rector Gerardus van Loon te Venray. De volgende dag bevestigden ook de pastoor van Grubbenvorst en zijn kapelaan dat Joachim voldeed om het kerkelijk gedeelte van het schoolmeestersambt te kunnen vervullen. De Horster bevolking, vertegenwoordigd door 114 gezinshoofden tekende een petitie voor de aanstelling van Joachim Verhaegh als hun schoolmeester. Hierop bevestigde het dorpsbestuur zijn benoeming als schoolmeester op 24 juni 1705. De officiële benoeming bevestigd via het Hof van Roermond van de andere kandidaat Peter Peijrega vond plaats op 25 juni. De publicatie werd door de Horster bode op 28 juni op de kerkdeur gehangen. Peijrega had zijn taak als vervanger goed vervuld, maar nu keerde de Horster bevolking zich finaal tegen hem. Twee benoemingen voor één functie vormde de oorzaak van een hoop ellende in de Horster gemeenschap.

Ongeregeldheden in de kerk en school.

Rond 24 juni had presidentschepen Jacob Campers de sleutels van de school bij Peijrega ingenomen. Toen op die dag Peijrega in de kerk de ochtendmis wilde gaan zingen vond een schermutseling plaats. Peijrega had plaats genomen in de koorbank op de plek voor de schoolmeester. De chirurgijn Jan van Wis trok hem hardhandig uit de koorbank en nam hem het gezangboek af. Hij gaf Peijrega te kennen dat ze een andere onderwijzer hadden. Een gelijk voorval herhaalde zich onder de hoogmis op 28 juni waarbij hij weer hardhandig uit de koorbank werd getrokken door Jan van Wis. Peijrega nam revanche en Jan van Wis moest zich voor deze actie verantwoorden bij het Roermonds gerecht. Hij verklaarde dat hij deken was van het Caecilia broederschap en beriep zich op artikel 3 van hun reglement. Daarin was opgenomen dat alleen leden van de broederschap in de koorbank mochten gaan zitten en andere elders plaats moesten nemen. 4) Peijrega was die morgen ook bij de op het kerkhof gelegen school geweest waar hij Joachim Verhaegh aantrof, zittend op de schoolmeestersplaats. Peijrega vroeg of hij zich aan de uitspraak van het gerechtshof wilde houden, maar Verhaegh bleef zitten omdat hij aangesteld was door het dorpsbestuur. Kort hierna is het slot van de school vervangen door de slotenmaker Giskens in opdracht van president schepen Campers. Deze slotenmaker was een van de twee voogden van Joachim Verhaegh, dus niet geheel onpartijdig. Het

gerecht in Roermond gaf 13 augustus bevel om aan Peijrega de sleutels van de school te overhandigen en hem te laten plaatsnemen in de koorbank, op weigering stond een boete van 10 goudgulden. Aan de gerechtelijke uitspraken werd gevolg gegeven en de nieuwe sleutels werden aan Peijrega overhandigd. De scholtis had deze zolang onder zijn beheer gehouden tot deze gerechtelijke uitspraak. Na deze gebeurtenissen zijn er nagenoeg geen kinderen meer bij Peijrega naar de school gekomen.

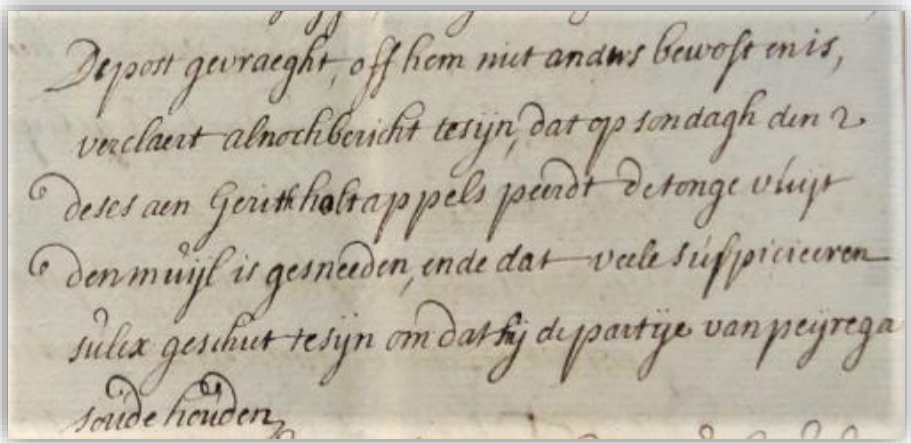

Gravure (1730) "De Schoolmeester" uit Spiegel van het menselyk bedrijf.

Openbare orde verstoringen.

Het plakkaat bevattend de benoeming van Peijrega werd al meteen in de nacht van 28 juni van de kerkdeur afgescheurd. De schuld hiervan werd later toegeschreven aan een logé die in herberg de Posthoorn zou hebben vertoefd. Ook in diezelfde nacht rond twaalf uur moesten de ruiten van het huis van secretaris Bartholomeus Verberckt het ontgelden. Er werden zeven of acht ruiten ingegooid bij de entree en aan de andere zijde een stuk of zes. Er was ook geschoten en er zaten 2 kogelgaten in de voordeur. En er was met krijt een dreigement op zijn deur geschreven: "***Dit is voor de eerste reisje, wacht u voor de tweede***". Het is niet duidelijk of deze actie tegen hem was of tegen zijn inwonende broer de vicaris Joachim Verberckt. Deze was aanwezig bij de aanvraag van de benoeming van Peijrega door de pastoor. Hij werd net, als enkele andere dorpsnotabelen, mede verantwoordelijk geacht voor de benoeming van Peijrega. Ergernis bij de Horster bevolking was ook dat enkele kinderen van o.a. secretaris Verberckt en de schepen Smullers en Michiels door Peijrega werden onderwezen in het Latijn. Hier werd zoveel aandacht aan besteed waardoor de andere kinderen onvoldoende aandacht kregen. De uit Venray afkomstige Peijrega had zijn opleiding waarschijnlijk genoten aan de aldaar sedert 1652 gevestigde Latijnse school. 5) Bovendien werd geopperd dat de baron niet de bevoegdheid zou hebben om de schoolmeester te benoemen. Volgens hen zou zijn moeder het vruchtgebruik van de heerlijkheid Horst bezitten. Door een geschil over de belasting betaling tussen de barones en de Horster bevolking was de verstandhouding tussen beide niet al te best. Over de benoeming van schoolmeesters werd door de drie sleutelhouders de in de sacristie staande schepenkomp doorzocht. Maar zij vonden hierover geen bewijsstukken. Op 23 augustus was het weer raak bij secretaris Verberckt. Rond 10 uur 's avonds kwam een groep jongeren bij zijn huis staan en schreeuwden als katten, ook werden stenen tegen zijn huis geworpen. Een ruit sneuvelde en in zijn boomgaard genoemd het "Kluijsken" werden zijn jonge fruitbomen afgesneden. De hierop volgende nachten moesten ook eerst de ruiten bij de schepenen Smullers en de volgende nacht bij Michiel Michiels er aan geloven. De gerechtsbode van het Roermonds gerecht kwam de inwoners van Horst verhoren. Als verdachte werden de gasten van herberg de Posthoorn aangemerkt.

Iedereen verklaarde natuurlijk rond negen uur 's avonds de herberg te hebben verlaten. 6) Bijzonder verdachten waren de broers Allard en Peter Verhaegh, neven van Joachim Verhaegh. Niet alle voor verhoor in aanmerking komende inwoners waren aanwezig. Een aantal verbleef in Roermond, advocaat Michiel Michiels was tijdens de gebeurtenissen tot Sint Jan naar Brussel. Doordat de ongeregelheden in het donker hadden plaatsgevonden, en niemand iets gezien zou hebben bleven de daders onbekend. Omdat de dorpsmid Gerit Holtappels volgens de inwoners partij had gekozen voor Peijrega, werd zijn paard op de gemeenteweide de tong uitgesneden.

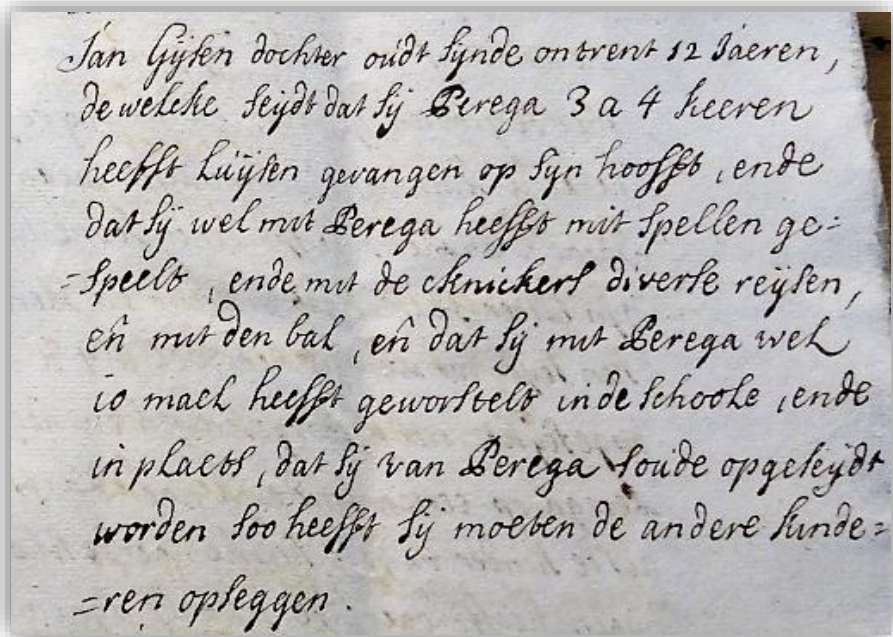

Depost gevraecht, oft hem niet anders bewost en is,
verclaert alnoch bericht te sijn, dat op sondagh den 2
deses aen Gerith Holtappels peerdt de tonge vuyt
den muyl is gesneeden, ende dat veele suspicieeren
sulcx geschiet te sijn om dat hij de partije van peijrega
soude houden.

Depost gevraecht, oft hem niet anders bewost en is, verclaert alnoch bericht te sijn, dat op sondagh den 2 deses aen Gerith Holtappels peerdt de tonge vuyt den muyl is gesneeden, ende dat veele suspicieeren sulcx geschiet te sijn om dat hij de partije van Peijrega soude houden.

Ook de nachtpatrouille misdroeg zich in de Sint Lambertusnacht van de 17de september gedurende hun gebruikelijke rondgang. De vier koppige patrouille had van tevoren bier gedronken en daarna in de herberg de Posthoorn bij Willem Smullers vertoefd. Hier zat het gilde bijeen van de Kruisbroeders, en werden ze rijkelijk getrakteerd op wachelwater (jenever). Een van hen was zo dronken dat hij zich van de patrouille die nacht niets meer kon herinneren. Tijdens deze

rondgang bonkten ze bij de secretaris Verberckt op de deur en mauwden als katten. De bewoners raakten in paniek, en riepen "wie daar hulp!" De patrouille riep hetzelfde terug, waardoor een grote paniek ontstond, in plaats van de beoogde veiligheid te dienen. De schoolkinderen werden door hun ouders thuis gehouden. Tot 15 augustus was geen kind komen opdagen. De kinderen riepen op straat Peijrega na met de woorden "**scheele**" en "**kouekouck**". Het scheldwoord schele kwam waarschijnlijk voort uit het feit dat Peijrega aan een oog blind was. De meest wonderbaarlijkste verklaringen werden afgelegd waaruit moest blijken dat Peijrega ongeschikt was. Dit vooral om te kunnen aantonen waarom men de kinderen thuis hield. Zoals de verklaring van Maria, dochter van Jan Gijsen.

Jan Gijsen dochter oudt sijnde ontrent 12 Jaeren,
de welke seijdt dat sij Perega 3 a 4 keeren
heeft luijsen gevangen op sijn hoofft, ende
dat sij wel mit Perega heeft mit spellen ge-
speelt, ende mit de cknickers diverse reijzen,
en mit den bal, en dat sij mit Perega wel
10 mael heeft geworstelt in de schoole, ende
in plaets, dat sij van Perega soude opgeleydt
worden soo heeft sij moeten de andere kinde-
ren opseggen.

Jan Gijsen dochter oudt sijnde ontrent 12 jaeren, de welcke seijdt dat sij Perega 3 a 4 keeren heeft luijsen gevangen op sijn hoofd, ende dat sij wel mit Perega heeft mit spellen gespeelt, ende mit de cknickers diverse reijzen, en mit den bal, en dat sij mit Perega wel 10 mael heeft geworstelt in de schoole, ende in plaets, dat sij van Perega soude opgeleydt worden soo heeft sij moeten de andere kinderen opseggen.

Peijrega liet tijdens zijn avondlessen door de oudere jeugd voor hem en zijn leerlingen bier halen in herberg de Blauwe Leeuw. En er werd gedanst in de school. Een uitspraak van het gerechtshof van 11 oktober 1705 werd de 13de al afgescheurd en vernietigd. Lang niet alle kinderen gingen naar school, en die wel gingen werden zelfs in de kerk met eikels bekogeld. Op 6 december werd weer een verordening gepubliceerd op de kerkdeur ten gunste van Peijrega. Hierop werd vuiligheid gesmeerd en het plakkaat door het vrouwenvolk bespot. Een verder verloop blijkt niet uit het dossier. Maar volgens de dorpsrekening uit 1706 is er een Joannes Ohmen aangesteld als schoolmeester. 7) Dus beide omstreden kandidaten zijn niet meer als Horster schoolmeester in aanmerking gekomen. Joachim Verhaegh is volgens het overlijdensregister van Sevenum op 19 december 1728 overleden. Bij deze inschrijving staat vermeld dat hij in Sevenum de functie van koster vervulde. 8) ◀

- 1) RHC Maastricht, Familiearchief van Wittenhorst, 16.1110 inv. 1041.
- 2) GA-Horst aan de Maas, Archief voormalige Gemeente Horst, resolutieboek, inv. nr. 1 pagina 374.
- 3) RHC Maastricht, DTB Horst.
- 4) Steffens Adolf, Geschiedenis der aloude Heerlijkheid der Heeren van ter Horst, Roermond 1888, Caeciliabroederschap (reglement) blz. 167 verso 171.
GA-Horst aan de Maas, Archief voormalige gemeente Horst, inv. nr. 301 (1697 januari 4).
- 5) Nettesheim Friedrich, Geschichte der schulen in alten Herzogtum Geldern, Dusseldorf 1881, blz. 719.
- 6) RHC Maastricht, Familiearchief Van Wittenhorst, 16.1110 inv. nr. 509 verordening (1657 december 26) sluitingstijd gelagkamers. (niet tappen naer dat die klokke negen uren sall hebben geslagen).
GA-Horst inv. nr. 303 (1701 januari 3) sluitingstijd herbergen negen uur 's avonds.
- 7) GA-Horst aan de Maas, Archief voormalige gemeente Horst, inv. nr. 26, pagina 130.
- 8) RHC Maastricht, DTB Sevenum. (dank aan Dhr. Frits Derksen voor deze informatie).

VAN BLINDHEID GENEZEN

Jörgen Dinnissen

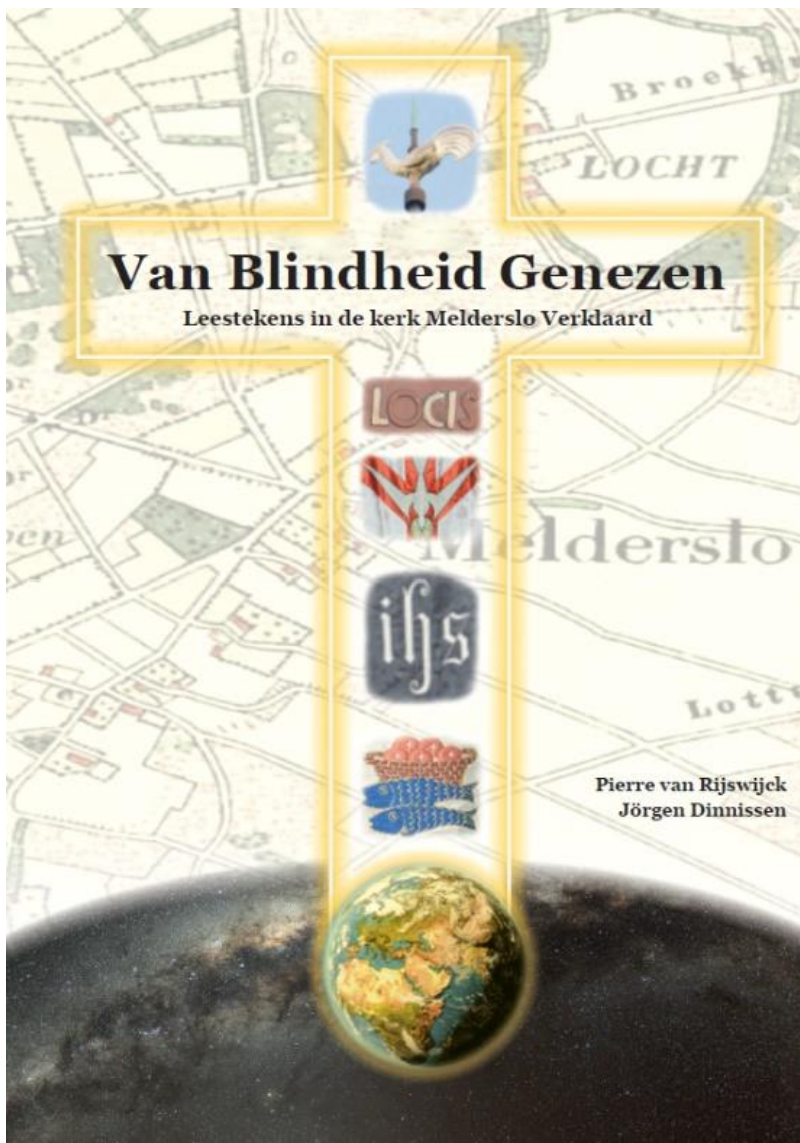
Nieuw boek over de kerk van Melderslo. Met foto's van alle kerkschatten. Met uitleg over wat we zien of zouden moeten lezen. Titel: '*Van Blindheid Genezen. Leestekens in kerk Melderslo verklaard*'. Een nieuwe publicatie van Geschiedenis Melderslo..

Een schoenmaker moet bij zijn leest blijven. Een dakdekker moet het dak repareren als de zon schijnt. En wat moet een heemkundevereniging? Voordat ik deze vraag beantwoord, eerst de definitie van een heemkundevereniging. Volgens Wikipedia richten heemkundeverenigingen zich, anders dan veel historische verenigingen, niet exclusief op geschiedenis maar ook op het heden. Hun activiteiten omvatten naast historische ook culturele, geografische en natuurhistorische aspecten van de eigen leefomgeving.

Verzamelen als tijd rijp is

Nogmaals, wat moet een heemkundevereniging? Zij moet, mijns inziens, in de eigen leefomgeving verzamelen en vastleggen als de tijd rijp is en dit bewaren en ontsluiten. Niet meer. Niet minder. Waarvoor was de tijd rijp in het dorp Melderslo? De kerk! Alle signalen wijzen er op dat de kerk in Melderslo binnen enige jaren aan de katholieke eredienst onttrokken zal worden en een andere bestemming krijgt. Voor heemkundevereniging Geschiedenis Melderslo hét moment om vast te leggen wat waar staat en hangt in de kerk zoals deze nu exclusief voor katholieke religieuze bijeenkomsten in gebruik is. Met het vastleggen van alle objecten kwam bij ons vanzelf de vraag: 'En waar kijken we nu eigenlijk naar?' Wat betekende dit allemaal door de eeuwen heen voor de gelovige gemeenschap? Veel van die kennis is de laatste tientallen jaren verloren gegaan. Voordat de huidige inrichting voor altijd verdwijnt, is het van belang in beeld en geschrift vast te leggen hoe het was. Daarna wordt dit onachterhaalbaar.

In die behoefte hebben wij willen voorzien door het maken van het boek *'Van Blindheid Genezen. Leestekens in kerk Melderslo verklaard'*.

Omslag nieuwe boek *'Van Blindheid Genezen'*.

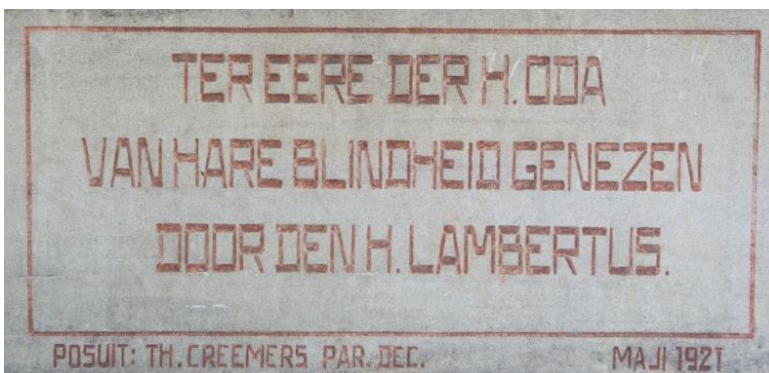
Ontsluiten van tweehonderd foto's

We hebben de kerk vastgelegd in bijna duizend professioneel gemaakte foto's. Onder andere van alle kerkschatten, alle beelden, alle kruiswegstaties, alle zichtbare teksten, alle priesterkleding en alle vaandels. Meer dan tweehonderd van die foto's ontsluiten wij in ons boek. Alle foto's die niet terecht zijn gekomen in het boek kunt u vinden op de website van Geschiedenis Melderslo.

Na het maken van de foto's hebben wij uitgezocht wat al die beelden, kruizen en andere leestekens in de kerk betekenen. Wat staat er afgebeeld op de glas-in-loodramen van Joep Nicolas? Waarom staat er een haan bovenop de kerktoren en daaronder een kruis op een bol? Wat is INRI, IHS, B.V.O. en PX? In dit boek beantwoorden wij al deze vragen.

Van blindheid genezen?

Wie werd er van zijn of haar blindheid genezen? De heilige Oda, de beschermheilige van de kerk in Melderslo. Zij werd van haar blindheid genezen door de heilige Lambertus, de beschermheilige van de kerk in Horst.

Eerste steen uit 1921. Heilige Oda werd van haar blindheid genezen.

Met dit boek geven wij u een leeswijzer in handen waarmee u de leestekens in een kerk kunt lezen. Niet alleen van de kerk in Melderslo maar van alle christelijke kerken. Dit boek opent als het ware (deels) uw ogen.

Eyeopener

Voor dit boek heb ik meer dan vijftien volle archiefdozen van de kerk in Melderslo doorgenomen. Dit archief bevindt zich in het documentatiecentrum van Geschiedenis Melderslo. Altijd weer verrassend wat je dan tegenkomt:

- Originele authenticiteit-documenten van de relikwieën. Heilige Oda uit 1921, Heilig kruis uit 1931 en Heilige Bernadette uit 1934.
- Originele aanstellings-documenten van de meeste priesters door bisdom Roermond.
- Melding van een eerste steen uit 1933 met chronogram.
- Factuur uit 1954 voor een nieuw kazuifel.
- Handgeschreven brief uit 1954 van Susanne Nicolas-Nijs – de vrouw van Joep Nicolas die zelf ook een verdienstelijk kunstenares was – aan de broer van pastoor Teeuwen over het maken van een Jozef en Maria voor de kerk in Melderslo.
- Tuin beplantingsplan om de kerk uit 1952.
- Testament van pastoor Teeuwen waarin hij zijn zeer mooie kelk schenkt aan de parochie van Melderslo (indien geen van zijn neven tot priester gewijd wordt).

Wat mij het meest verrast heeft is dat niet de ‘Bijbel’ de kern is in de rooms-katholieke kerk maar het “missaal”. (Tot op heden heb ik altijd verondersteld dat er een bijbel op het altaar lag.) Dit is een boek met instructies en teksten voor de viering van alle missen van alle dagen in het jaar. Hiermee zorgt de paus in Rome ervoor dat alle missen overal op aarde op dezelfde wijze gevierd worden. Tot 1965 was dit overal in het Latijn. Daarna in de volkstaal, bijvoorbeeld het Nederlands.

Kortom, een nieuw boek uit Melderslo met veel mooie plaatjes en details van alle kerkschatten. Met uitleg over wat je ziet of hoe je moet lezen wat je in de kerk ziet. Een kerk die nu nog in gebruik is in Melderslo. Maar voor hoelang nog? De kerksheid in Melderslo is 1% en de trend is dalend. ◀

Voorbeeld uit boek. *'Heilige Oda, bidt voor ons (B.V.O.)'*.

Voorbeeld uit boek. *'Kelk pastoor Teeuwen uit 1924. Detail'*.

Meer informatie

Wikipedia, 'Historische vereniging (heemkundige kring)', 'Heemkunde' en 'Missaal'. Geraadpleegd 21-7-2020.

- Het boek 'Van Blindheid Genezen' wordt als print-on-demand boek uitgegeven en kan rechtstreeks besteld worden via www.lulu.com. Prijs EUR 21,50 (inclusief verzendkosten en taxes ongeveer EUR 27,50).

 Niel Beckers
Rijwielservice

van Merwijkstraat 47

5961 SB Horst

telefoon: 077-3986332

wielbeckersrijwielservice.nl

openingstijden: maandag t/m vrijdag; 19.00-20.00 uur

EPIDEMIEËN IN HORST

Jos Jenniskens

In 1950 verscheen in de Gazet van Limburg een artikel van H. G. ter Voert over Jan Drosen Schepen van der Heerlijkheid Horst. Hierin komen diverse zaken aan de orde waaronder een artikel over de epidemieën in Horst. In het kader van de intelligente Lock-Down van de huidige epidemie wil de redactie dit artikel opnemen zodat de lezer een inzicht krijgt hoe het onze voorouders verging.

De bloedloop

Tal van mensen zijn vroeger in onze contreien ten grave gedragen door de bloedloop of dysenterie een besmettelijke darmontsteking met bloedontlasting. Ernstige epidemieën heersten in Horst in de jaren 1747, 1779, 1781, 1794, 1795 en 1811 telkens in de herfst.

Men had voor de ziekte verschillende namen: buikloop, 't rood melesoen (melesoen = buikloop), rodeloop of kortweg de loop.

In Horst sprak men van bloedloop en, omdat de ziekte zo dikwijls voorkwam en zoveel slachtoffers maakte, ook wel van: de ziekte.

Toen, tijdens de vorige oorlog, veel mensen onder slechte hygiënische omstandigheden, in gevangenkampen dicht op elkaar gepakt zaten, brak daar ook nog wel eens een dysenterie epidemie uit. Maar overigens blijft die ziekte in onze tijd tot enkele afzonderlijke gevallen beperkt.

Als zich eens hier of daar een geval voordoet, maken de omwoners zich niet ernstig ongerust meer. Ze vertrouwen volkomen op de artsen en de overheid en hebben voor ongeveer de volle honderd procent zekerheid, dat de bestrijdingsmiddelen niet zullen falen.

Maar vroeger was dat geheel anders.

Als toen een epidemie uitbrak, werden de mensen bevangen door de beklemmende angst, omdat ze wisten dat de heren medici niet over de juiste middelen beschikten om de ziekte in haar voortgang te stuiten

De besturen uit de omliggende gemeenten sloten onmiddellijk de grenzen. Alle verkeer met de besmette plaats werd ten strengste verboden. Vluchtelingen werden niet toegelaten, familiebezoek was niet mogelijk, de handel was gestremd: het dorp, waar “de ziekte”

heerste werd geheel geïsoleerd. (complete lock-down)

Toch gebeurde het herhaaldelijk dat de bloedloop oversloeg en een gehele streek aantastte. Toen bijvoorbeeld in 1747 Horst geteisterd werd, stierf in de naburige gemeente Deurne 10% der gehele bevolking aan de loop, terwijl eveneens in Sevenum een zeer ernstige epidemie woedde.

Wat waren de oorzaken, dat de ziekte zich zo snel uitbreidde zo'n moorddadig verloop had? Armoede, slechte voeding, slechte huisvesting, onvoldoende medische verzorging, maar vooral onzindelijkheid en onkunde.

Hoeveel patiënten zouden gestorven zijn aan de "goede" raad van een buurvrouw (die er ook niets van wist) of door een recept, zoals er een viertal voorkomen in het boek "Den Troost der Armen", waarvan er hier een volgt:

"Neemt een pinte olijfolie, eenen pot roosewater (=rozenolie), eenen vierendeel Mannekensnoten Muscaten, die geraspt, voor eenen stuijver wit suijcker-candys gestampt, dat 't samen geroert: hiervan moet men nemen 's morgens ten agt uren een dobbel wijnglas ende zo het niet ophoudt, neemt 's avonds ten vier uren nog een dobbel wijnglas, ende nog niet gedaen zijnde, mogt continueren: maer ordinaris het en sal soo lang niet duren".

Over medische verzorging ten tijde van de grote bloedloop epidemieën is maar weinig bekend. Op grond van de vele sterfgevallen mogen we echter aannemen, dat die verzorging veel te wensen heeft overgelaten.

Middeleeuws masker

Hedendaags mondmasker

Horst had het voorrecht in die tijd een geneesheer te bezitten, die hier in zijn ambt is vergrijsd. Dat was Johan Morren chirurgus. Hij vocht tegen de bloedloop van 1747, 1779 en 1781 en was nog jaren daarna op zijn post. Hij woonde in het herdschap Berkel (= Horst dorp), waar hij tevens een jenever-tapperij had. Blijkbaar verschaftte zijn dokterspraktijk hem geen voldoende inkomsten. Voor een visite in Horst-dorp rekende hij 5 stuiver Cleefs, soms zelfs maar 2½ ; stuiver voor een bezoek in de verder afgelegen herdschappen der gemeente het dubbele hiervan en voor aderlaten 5 str. of 10 str. De medicamenten betrok hij van een apotheek in Geldern.

Voor zover het acabadabra der medicijnen door een leek uit zijn tamelijk slordig handschrift te ontcijferen is, gebruikte hij onder andere:

- *gebrande rabarberpoeder*,
- *muscaatnootolie*,
- *Venetiaanse theriakel* (*Theriak* ook *theriaca*) was in de westerse wereld gedurende bijna tweeduizend jaar een van de belangrijkste geneesmiddelen),
- *terra japonica* (*gambir* *Indisch heester gewas*),
- *gepulveriseerde gebrande hertshoorn*,
- *mastix* (= een *harssoort*),
- *terra sigillata*,
- *sirup papaver*,
- *pijnstillende droppen*,
- *preservatieve tinctuur*.

Hoewel de mensen vroeger niet gauw naar de dokter gingen, liepen ze hem tijdens een bloedloop epidemie de deur plat. Soms had hij het zo druk , dat hij het onmogelijk alleen afkon. Dan zorgde het gemeentebestuur ervoor, dat er tijdelijk hulp bijkwam.

In 1779 werd meester Morren bijgestaan door doctor Oomen uit Venray en in 1781 door een vreemde chirurgus C.J.Krucken, die later ook wel eens als accoucheur (verloskundige) in Horst kwam.

De gemeente zorgde er verder voor, dat er medicijnen kwamen en betaalde de doktersrekening van de onvermogenen. Tijdens zeer uitgebreide epidemieën heeft de gemeente aan de overheid in Geldern toestemming gevraagd de rekeningen van alle patiënten te mogen betalen.

Gedurende de epidemie van 1779 kocht het gemeentebestuur zelf een vette hamel (gecastreerde ram) en rijst, gepelde gerst en notemuscaat, om daarvan gedurende een week dagelijks soep te laten koken (in een centrale keuken) en die uit te laten delen aan de patiënten, die met eigen middelen niet meer op krachten konden komen.

Ook de Pruisische overheid toonde zich niet onverschillig ten aanzien van de bloedloop. Zij wenste wekelijks een rapport van het gemeentebestuur over het verloop der ziekte en maakte niet gauw bezwaar tegen uitgaven uit de gemeentekas voor de bestrijding van de “Rote Ruhr” en steun aan de patiënten.

Men kan niet aan de indruk ontkomen , dat ook in die tijd tegen de besmettelijke ziekten werkelijk gedaan werd wat mogelijk was. Desondanks stierven de mensen bij bosjes.

Teneinde raad zocht men toevlucht in de kerk. Nood leert bidden. Er werden processies gehouden, geloften gedaan. Men smeekte God en zijn Heiligen om bijstand

Wanneer de ziekte eindelijk weer was uitgewoed, waren de gelederen der inwoners gedund, op het kerkhof zag men verscheidene nieuwe graven en in veel huizen heerste rouw.

Onder zulke omstandigheden moet na de kort op elkaar volgende epidemieën van 1779 en 1781, waarvan de eerste hoofdzakelijk aan de Middelijk, in Meterik en de Afgang voorkwam, het bloedloop kapelletje of “heilige huisje” aan de weg van Middelijk naar Meterik gebouwd zijn. In het windvaantje staat 1782. Hetzelfde jaartal is verborgen in het chronogram (=rijmpje waarin een aantal letters groot

kapitaal gedrukt zijn, die samen opgeteld een jaartal in Romeinse cijfers vormen).

Het chronogram is geschilderd op een plank tegen de voorgevel:

Jes U Maria D oor U wen angst	1521
en bena U theid groot	5
V er L eent ons b L ijs C hap	205
In onsen L aatste n noot	<u>51</u>
	1782

Romeinse cijfers: M=1000, D=500, C=100, L=50, X=10, W=(ook) 10, V=5, U= (ook) 5, I=1, J= (ook) 1

Links van het jaardicht staat:

“H. Lusya Patrones van den bloetloop B.V.O.”

En rechts:

“H. Rochus Patroon voor besmettelijke ziekte B.V.O.”

De drie teksten stemmen overeen met de beelden in het kapelletje: in het midden de piëta, links het beeld van de H. Lucia en rechts dat van St. Rochus.

Van de H. Lucia is bekend, dat zij in haar jeugd door het gebed de wonderbare genezing van haar moeder verkreeg. Haar feestdag is 13 december en wordt vereerd als patrones tegen deze ziekte. Zij was in Horst een veel vereerde heilige. Dit blijkt o.a. hieruit dat zij in de kerk in Horst een eigen altaar had, waaraan veel fundaties waren verbonden. (*Fundaties waren stichtingen, waarbij goederen of geld aan de kerk werden geschonken onder voorwaarde dat de jaarlijkse opbrengst werd besteed aan missen of werken van liefdadigheid*).

St Rochus was de Patroon tegen de pestziekte. Onder pest werden vaak verstaan allerlei ziekten die met niet kon thuisbrengen. De grote pestepidemieën behoorden in de tijd dat het kapelletje gebouwd werd reeds tot het verleden, maar de bloedloop kwam nog dikwijls voor.

Met het verminderen der pest- en bloedloop epidemieën hebben de H. Rochus en H. Lucia veel van hun populariteit verloren. Toch hield men nog lang onder het octaaf van het feest van de H. Lucia een processie naar het kapelletje, dat voor die gelegenheid extra versierd werd.

Dit monumentje, waarvan in 1882 het honderdjarige bestaan is herdacht, is een stille getuige van onnoemelijk leed, dat de besmettelijke ziekten over Horst hebben gebracht. Wie weet hoeveel Horstenaren daar in bange tijden de hulp van de H. Lucia en de H. Rochus en de troost van de Moeder van Smarten hebben gevraagd.

Ook het gezin van Jan Drogen bleef niet van de ziekte gespaard. Uit de rekening van de chirurgijn J. Morren, wegens dysenterie van het jaar 1779 (hoofdzakelijk jn Middelijk, Meterik en Afgang) blijkt, dat hij in het gezin van Jan Drogen tussen 5 oktober en 11 november van dat jaar 17 visites maakte, waar de vrouw van Drogen, twee van zijn kinderen en de knecht behandeld werden tegen dysenterie. Drogen zelf werd adergelaten. Vermoedelijk is in deze tijd zijn vrouw overleden. De gehele rekening van chirurgijn J. Morren over 74 patiënten werd naar de gemeente gestuurd voor betaling. Deze rekening beslaat niet minder dan 8 folio's.

Ter vergelijking met het aantal overledenen uit 1779 hierna de cijfers van de Covid19 epidemie in Horst aan de Maas over de periode 19 februari tot en met 18 augustus 2020. ◀

Tijdvak	Meldingen	Opnamen	Overleden
19-feb-2020 t/m 3-mrt-2020	0	0	0
4-mrt-2020 t/m 17-mrt-2020	8	6	1
18-mrt-2020 t/m 31-mrt-2020	37	28	11
1-apr-2020 t/m 14-apr-2020	48	6	4
15-apr-2020 t/m 28-apr-2020	22	0	6
29-apr-2020 t/m 12-mei-2020	5	0	1
13-mei-2020 t/m 26-mei-2020	0	0	0
27-mei-2020 t/m 9-jun-2020	3	0	0
10-jun-2020 t/m 23-jun-2020	13	0	0
24-jun-2020 t/m 7-jul-2020	0	0	0
8-jul-2020 t/m 21-jul-2020	0	0	0
22-jul-2020 t/m 4-aug-2020	1	0	0
5-aug-2020 t/m 18-aug-2020	7	0	0
19-aug-2020 t/m 1-sep-2020	6	0	0
<hr/>			
Totaal 16 febr. – 1 september	150	40	23

PLUS *café*

Ut Patronaat

ontbijt - koffie - gebak - lunch - ijs

DE WEGH VAN MEIJL OP SEVEN

Huub Kluijtmans

Tien basaltzuilen langs de Wegh van Meijl op Seven vormen samen een monument dat belangstellenden het gebied laat ontdekken van de Peel in de Romeinse tijd en het verhaal achter de Gouden Peelhelm.

De Wegh van Meijl op Seven (WvMoS) voert door een gebied waarin begin vierde eeuw de Gouden Peelhelm en andere Romeinse vondsten terecht zijn gekomen.

De route begint in Meijel bij de St. Willibrordusput en eindigt in de St. Sebastianus- en St. Fabianuskerk van Sevenum.

De St. Willibrordusput staat op de Brabants-Limburgse grens precies op het punt waar de gemeenten Deurne, Asten, Nederweert en Meijel (nu Peel en Maas) samen komen.

Waarom dit project?

Een tiental jaren geleden, vanaf de jaren rond 2000 werd door enkele archeologen beweerd dat de Gouden Peelhelm met daarbij horende objecten een depositie (offer) zou zijn. Ik heb toen direct ingegrepen en uitgelegd in mijn boek *E Palude Emergo* dat dit depositieverhaal niet gebaseerd is op vondstfeiten en zodoende onmogelijk is. Ik sloot daarbij aan bij het levenswerk van mijn vader Leo Kluijtmans. Aan de mythe van de depositie moet een einde gemaakt worden om te voorkomen dat een onjuiste geschiedschrijving van de Peel in stand blijft. Dat kan met boeken maar nog beter met een blijvend monument!

De raadselachtige iconen op de de Gouden Peelhelm hebben een betekenis

Vooranzicht van de Gouden Peelhelm.

Op alle randen van alle panelen waaruit de helm is opgebouwd staan randversieringen. Naast de zes Christelijke ankers is de de Gouden Peelhelm langs alle randen rijkelijk voorzien met honderden kleine tekens. Een liggende X met in het midden waar de balkjes zich kruisen een bolletje.

Deze ornamenten verklaren een groot raadsel uit het begin van de Christelijke geschiedenis.

De betekenis hiervan heeft tot nu niemand kunnen vinden. Ik heb ze mogen ontdekken. Mijn verklaring voor deze ornamenten heb ik met vele geïnteresseerden besproken en bediscussieerd.

Er komt aandacht voor mijn hypothese. Sinds de vondst is gezocht naar verklaringen en antwoorden. Nu heeft de Gouden Helm weer een geheim prijsgegeven. Het is een klein tipje van de sluier dat nieuwe openingen biedt en de Gouden Helm weer meer een plek geeft in de geschiedschrijving.

Het visioen van keizer Constantijn

Het visioen van keizer Constantijn speelt een grote rol bij de vormgeving en fysieke vervaardiging van de Gouden Peelhelm. Vlak voor de slag bij Milvische brug, zo vertellen de overleveringen, smeekte Keizer Constantijn de hemel om hulp. Hij stond met zijn klein leger tegenover een geweldige overmacht. Juist op dat moment verscheen er een 'Goddelijke boodschap' aan de hemel. Wat hield die verschijning in? Een boodschap in de vorm van een liggend kruis, de keizer en zijn getrouwen hebben dit Godswonder allemaal gezien,

zo vertelt de overlevering. Maar wat was er nu werkelijk te zien? Het boek *De Gouden Peelhelm* gaat hier verder op in.

De Wegh van Meijl op Seven

Zoals hiervoor al gemeld zal de route van Meijel naar Sevenum met zijn tien zuilen de unieke betekenis vastleggen van dit erfgoed. Bij elke zuil is via een QR-code de geschiedenis van de omgeving te raadplegen. De omgeving heeft veel te bieden aan de wandelaar of fietser die ze wil gaan verkennen. De geschiedenis van onze streek biedt meer, veel meer dan men in eerste instantie zou kunnen denken. Men kan dit zien middels de vele boeken die uitgegeven zijn in onze dorpen. Het nieuwe boek *De Gouden Peelhelm* geeft interessante niet gekende aanvullingen op bestaande historische informatie. De grote onthulling van wat door keizer Constantijn en zijn legers gezien is, is tevens de kern van het verhaal, een wereldprimeur! Maar natuurlijk is er ook de mooie belevingsroute: de Wegh van Meijl op Seven.

De Zuilen langs de route van de Wegh van Meijl op Seven

Als voorbeeld nemen we Zuil III. Deze basaltzuil staat aan de Ontginningsweg bij het veldkruis gesticht door Mathijs Drissen. De tekst op de volgende pagina kunt u ook via de QR-code bij de zuil lezen. Het betreft een klein deel van de toelichting op de begeleidingskaart die op de dag van de opening wordt aangeboden.

Uniek icoon

Een belangrijke conclusie kunnen we zeker wel maken met de laatste ontdekkingen die we beschrijven in het nieuwe boek over de Gouden Peelhelm.

Deze conclusie is dat dit prachtige object (de Gouden Helm) tussen al de andere vondsten op de grens Brabant-Limburg een uniek icoon is uit de tijd van de beëindiging van de christenvervolgingen die uiteindelijk leidde tot vrijheid van het christendom. Het is een reden van betekenis waarom dit verhaal nooit verloren mag gaan. Uiteindelijk is alles vastgelegd in dit boek en in de WvMoS met de tien zuilen. ◀

Zuil III staat bij het veldkruis aan de Ontginningsweg.

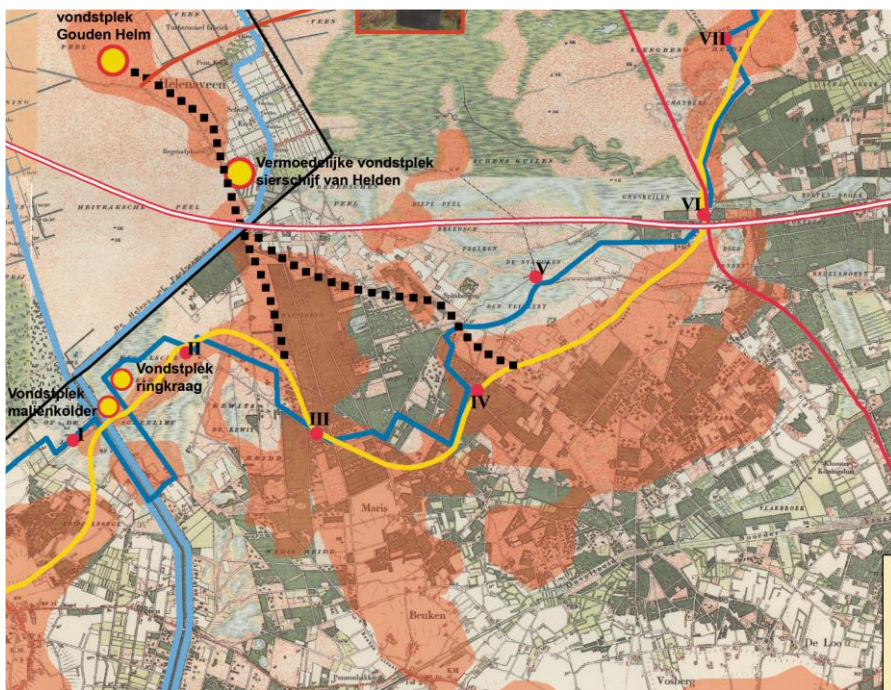
Zuil III

De belevingsroute van Meijlsteen III naar Meijlsteen IV is ruim 2 km (blauwe lijn). Deze vierde Meijl bedraagt ongeveer een Romeinse mijl van 1487 meter (gele lijn), elke mijl is gemarkeerd met een "Meijlpaal".

Deze vierde Meijl (gele lijn) loopt op de topografische kaart ietwat met een boog om het huidige dorp Grashoek heen. De loopafstand (blauwe lijn) is met deze kleine omweg wat verder door het dorpscentrum ruim 2 km. We lopen van basaltzuil III aan de rand van de Marisberg naar basaltzuil IV midden op de Houwenberg.

De Houwenberg is in deze reeks zonder twijfel van alle mijlen van de Weg van Meijl op Seven, een van de belangrijkste. De Houwenberg ligt ongeveer halverwege de Weg van Meijl op Seven en is gezien de vele archeologische vondsten ooit een heel belangrijke site geweest. Dagelijks passeren honderden mensen vanuit het dorp Grashoek via de Pastoor Vullingsstraat deze onopvallende heuvel, zonder te beseffen dat hij het middelpunt vormt van een lange zandrug. Vooral aan de rechter zijde van de Pastoor Vullingsstraat is op de Houwenberg veel zand afgegraven, benodigd voor het ophogen van de laagten waar het dorpscentrum is gebouwd. Hier ten noordoosten van de kern Grashoek zijn vóór en na WO-II veel urnenresten aangetroffen.

Niet alleen potscherven maar ook Romeinse munten en andere grafbijzettingen in de vorm van gebruiksvoorwerpen zoals een mes, een bijl en enkele wrijfschalen. Deze voorwerpen zijn nu te zien in het Limburgs Museum in Venlo. Bij het kruispunt Past. Vullingsstraat / Houwenberg is onlangs een informatiebord geplaatst dat in kort bestek iets van de geschiedenis van dit gebied beschrijft. De gunstige ligging van de Houwenberg maakte hier in de prehistorie bewoning mogelijk. Moeder natuur voorzag rijkelijk in de levensbehoeften voor haar bewoners: er waren vruchtbare laagten ten zuiden van de Houwenberg, er lag een jacht- en visgebied dat zich uitstreckte tot in de Peel, en het onontbeerlijke vers water kwam uit de bron van de Grote Molenbeek.

Detail uit de routekaart.

Opening WvMoS en boekpresentatie

Voor meer informatie zie www.deweghvanmeijlopseven.nl en het boek *De Gouden Peelhelm*, dat over enkele maanden zal verschijnen. De opening van De Wegh van Meijl op Seven en de boekpresentatie, is voorzien op zondag 11 oktober 2020. Het boek *de Gouden Peelhelm* is straks verkrijgbaar bij alle boekhandels in Nederland en Vlaanderen. Tijdens de opening is het boek verkrijgbaar, inclusief een uitgebreide routekaart (gebaseerd op een topografische kaart van 1894) waarin alle mijlstenen staan aangegeven. Over de oude kaart is een raster gelegd waarop de huidige situatie duidelijk is te herkennen.

Het lopen, fietsen of rijden van deze weg met de tien zuilen is voor ieder informatief en educatief en...voor wie daar voor open staat een spirituele ervaring.

Foto's en illustraties:

- Henk Steeghs
- Rijksmuseum van Oudheden Leiden

Programma LGOG kring Ter Horst 2020-2021:

Activiteiten

Woensdag 16 september 2020

Lezing *Ontwikkeling gebied Ooijen-Wanssum*
door de heer P. Hoebers

Zaterdag 26 september 2020

Korte excursie naar *Ooijen-Wanssum*
onder leiding Projectbureau Ooijen-Wanssum.

Woensdag 4 november 2020

Lezing *Betalen door de eeuwen heen*
door de heer J. Benders (KU Leuven)

Woensdag 16 december 2020

Lezing *De herders en de koningen*
door de heer W. Prins (Kronamuseum Uden)

Maandag 28 december 2020

Korte excursie museum Krona Uden

Woensdag 20 januari 2021

Lezing *familie Van Doorne*
door de heer H. Mulders

WINTERCURSUS

Dinsdag 26 januari 2021 wintercursus 1

Dinsdag 2 februari 2021 wintercursus 2

Dinsdag 9 februari 2021 wintercursus 3

Dinsdag 2 maart 2021 wintercursus reserve

Woensdag 10 maart 2021

Jaarvergadering en korte lezing

Zaterdag 10 april 2021

Dagexcursie Brussel

Woensdag 14 april 2021

Lezing *straffen door de eeuwen heen*
door de heer Th. Huberts (PI Evertsoord) ???

Dinsdag 6 juli 2021

Zomeravondwandeling (PI Evertsoord ???)

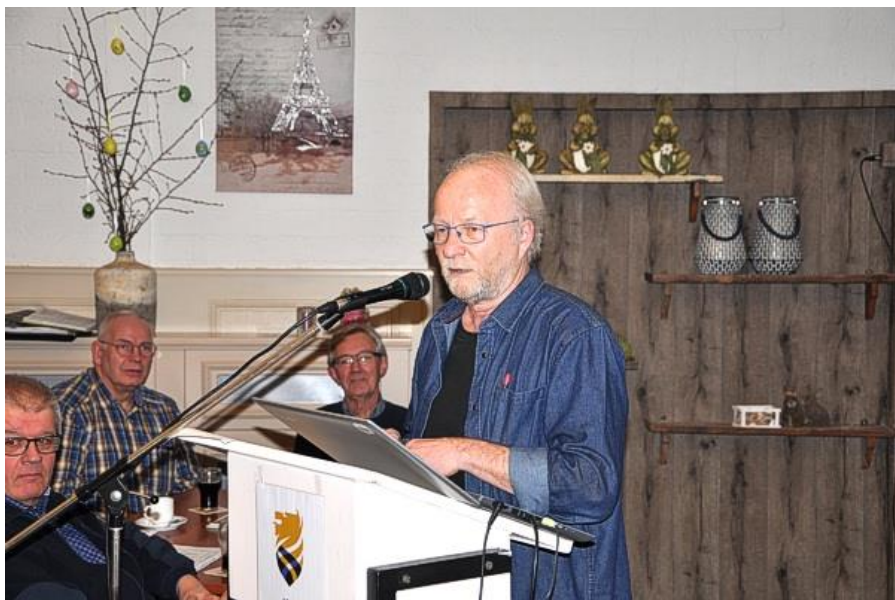
*Lezingen vinden steeds plaats in de zaal van “De Leste Geulde”,
Noordsingel 75 te Horst en beginnen om 20.00 uur.*

LEZINGEN, CURSUSSEN en EXCURSIES

De verslagen van de lezingen en excursies worden na de lezing of excursie op de website van het LGOG kring Ter Horst geplaatst. www.lgogterhorst.nl. Mocht u niet in de gelegenheid zijn de website te raadplegen, dan kunt u contact opnemen met de secretaris.

De jubilarissen gehuldigd tijdens de jaarvergadering

Lezing Jan Duijf 800 jaar Horst (aan de Maas)

Lezing "Daar komen de bevrijders"

Cursus "Glaskunst"

Bezoek aan de Mattheuskerk in Castenray

Zomeravondwandeling op het oude kerkhof

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter:

drs. Marcel van den Munckhof

Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Tel: (077)3981833

vdmunckhof.m@gmail.com

Secretaris en vice-voorzitter:

Jan Vissers

Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Tel: (077)3984140

secretariaat@lgogterhorst.nl

Penningmeester:

Peter Jakobs R.T.

Mgr Aertsstraat 54, 5866 BJ Swolgen. Tel: 0637437188

peter.jakobs.swolgen@gmail.com

Lid:

Mien Seuren-Keijsers

Bloesempad 63, 5961 KW Horst. Tel: 06 25055762

pwa.seuren@home.nl

Lid:

ing. Pieter Jakobs

Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Tel: (077)3986873

lgog@lgogterhorst.nl

Lid:

Arie Snellen

Nieuwe Baan 6, 5865 AN Tienray. Tel: (0478)692196

arie48@ziggo.nl

Lid:

Jan Heslen

Albert Schweitzerstraat 2, 5961 HC, Horst. Tel. (077) 3988036

he120133@telfortglasvezel.nl

Verspreiding convocaten/persberichten:

drs. Wim Moorman

Pastoor Notermansstraat 11, 5964 AG, Meterik. Tel: (077)3981606

wim.moorman@hetnet.nl